

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

לפני כבוד השופטת הדס עובדיה

עותרים
1. פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר)
2. מיכל פיינשטיין
3. תפארת כהן
4. לירוס גולן
ע"י ב"כ עוה"ד צפנת נורדמן

נגד

משיבה
עיריית תל אביב יפו
ע"י ב"כ עוה"ד שמואל זינגר

פסק דין

1. עניינה של העתירה בטענת העותרים כי התנאי להיתר שניתן לעמותת "ראש יהודי" על-ידי עיריית תל-אביב-יפו (להלן: "העירייה") לקיום תפילות יום הכיפורים במרחב הציבורי בכיכר דיזינגוף בעיר האוסר על שימוש במחיצה להפרדה בין נשים לגברים במהלך התפילות, עליו למדו מכתבה בעיתון שהתפרסמה אך זה מקרוב בטל, משנקבע בחוסר סמכות; בהיותו בלתי חוקתי ופוגע בזכויות לחירות, לכבוד, לחופש הדת ובשוויון; ובהיותו החלטה שרירותית ובלתי סבירה באופן קיצוני המשנה את המצב הקיים.

2. העתירה הוגשה ביום 18.9.23 וקבעתי בה דיון דחוף במעמד הצדדים ליום 20.9.23, בשים לב לסמיכות הזמנים לערב יום הכיפורים.

9 רקע עובדתי בתמצית

3. העותרים הם עמותת פורום חירות וכבוד האדם בישראל ושלושה מתושבי העיר המעוניינים להשתתף בתפילת יום כיפור בכיכר דיזינגוף באופן שלפיו תתקיים חציצה באמצעות מחיצה בין נשים לגברים.

10 המשיבה היא עיריית תל-אביב-יפו, בעלת המקרקעין במרחב הציבורי בתחום המוניציפאלי
11 והמחזיקה בהם כנאמנה של הציבור ומעניקת ההיתר לשימוש במרחב הציבורי לעמותת ראש
12 יהודי.
13
14
15

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

- 1 אציין בהקשר זה כי לא קיבלתי את בקשת עמותת ישראל חופשית להצטרף לדיון כידידת בית
2 המשפט מהנימוקים שפורטו בהחלטתי במועד הדיון בעתירה מיום 20.9.23, בשים לב להלכת
3 מ"ח 7929/96 קוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג 1, 529; קוצר הזמן, הצורך במתן פסק דין דחוף
4 בעתירה שהוגשה אך בערבו של ערב יום הכיפורים ונוגעת לאופן שבו יתנהלו תפילת כל נדרי
5 ותפילת נעילה ביום הכיפורים בכיכר דיזנגוף; לרוחב היריעה שנפרש על ידי ב"כ הצדדים בפני
6 בכתב ובעל פה; בשים לב לקשיים שהעלה ב"כ המשיבה ביחס לזכות העמידה של העותרת;
7 ובשים לב לשלב בו התבקשה ההצטרפות להליך.
- 8 .4 ביום 9.7.23 פנתה עמותת ראש יהודי לעירייה בבקשה לקיים בליל תשעה באב במרחב הציבורי
9 אירוע בכיכר מסריק בעיר. ביום 12.7.23 ניתן היתר לראש יהודי לשימוש במרחב הציבורי
10 לקיום אירוע ראש יהודי בכיכר מסריק. בהיתר נקבע תנאי הקובע כי:
11 **"לא תתקיים הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים"**.
- 12 לאחר מתן ההיתר ב"כ ראש יהודי שלח לעירייה מכתב מיצוי הליכים בכל הנוגע לתנאי העירייה
13 להיתר השימוש במרחב הציבורי בדבר איסור על הפרדה מגדרית. ביום 13.9.23 השיבה העירייה
14 לפניית ראש יהודי ועמדה על דרישתה להימנעות מהפרדה מגדרית באמצעים פיזיים באירוע.
- 15 .5 בהמשך פנתה עמותת ראש יהודי בבקשה לקיים את תפילת כל נדרי ותפילת נעילה ביום כיפור
16 בכיכר מסריק בתל אביב. ביום 15.8.23 ניתן היתר לראש יהודי לשימוש במרחב הציבורי לקיום
17 תפילת ראש יהודי בכיכר מסריק בין התאריכים 24.9.23 בשעה 18:00 עד 25.9.23 בשעה 20:00.
18 בהיתר נקבע, בין יתר התנאים להיתר:
19 **"לא תתקיים הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים"**.
- 20 .6 ביום 6.9.23 נשלח לראש יהודי לבקשתה היתר עדכני המתיר לה לקיים את התפילה בכיכר
21 דיזנגוף בתנאים שנקבעו, הכוללים גם את התנאי הנוגע לאיסור קיום הפרדה מגדרית
22 באמצעים פיזיים במרחב הציבורי.
- 23 .7 ביום 12.9.23 פנתה פורום חירות וכבוד האדם בישראל לעירייה במכתב התראה בטרם נקיטת
24 הליכים משפטיים, וביקשה התייחסות למכתבה עד יום 14.9.23. משפנייתה לא נענתה על-ידי
25 העירייה הוגשה העתירה שלפני.
- 26 .8 ברקע הדברים יצוין כי בשנת 2020 אישרה העירייה לראשונה לקיים תפילות ביום הכיפורים
27 בכיכר דיזנגוף בעקבות מגפת הקורונה. גם בשנים שלאחר מכן בשנים 2021 ו-2022 התירה

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 העירייה קיום תפילות ביום הכיפורים במרחב הציבורי שבכיכר דיזינגוף שהתקיימו בהפרדה
2 בין נשים לגברים.

3 טענות הצדדים בתמצית

4 9. לטענת העותרים בכתבה שפורסמה ב"ישראל היום" אך זה מקרוב הובאה לידיעתם החלטת
5 העירייה לאפשר לקיים תפילות כל נדרי ונעילה בכיכר דיזינגוף אף בשנה זו אך זאת בסייג לפיו
6 "לא תתקיים כל הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים".

7 10. תפילות בהפרדה התקיימו בעיר באין מפריע עד מתן ההחלטה מושא העתירה. בשנים
8 האחרונות מתקיימות ברחוב דיזינגוף בתל אביב תפילות יום הכיפורים ביוזמת עמותת ראש
9 יהודי, תוך שימוש במחיצה לפי ההלכה והמסורת היהודית. אף תפילות מוסלמים מתקיימות
10 בעיר בהפרדה תוך שימוש במחיצה ללא מפריע. כך למשל התקיים בפארק העירוני צ'ארלס
11 קלור אירוע תפילה ודרשה המוני לרגל חג הקורבן בהפרדה בין המינים, וכמחיצה שימשו גדרות
12 העירייה. תפילות במתכונת דומה התקיימו גם לרגל החג עיד אל-פיטר.

13 11. החלטת העירייה בלתי חוקית והתקבלה בחוסר סמכות. אין חוק האוסר על תפילה יהודית לפי
14 כללי ההלכה היהודית ולפי המסורת היהודית, תוך שימוש במחיצה בין עזרת הגברים לעזרת
15 הנשים ומכאן שתפילה כזו מותרת. אין מקור סמכות לאיסור על שימוש במחיצה בתפילה
16 בפקודת העיריות [נוסח חדש] (להלן: "פקודת העיריות") וחוק העזר לתל-אביב-יפו (שמירת
17 הסדר והניקיון), התש"ם-1980 ולכן העירייה נעדרת סמכות ליצור איסור כזה.

18 12. החלטת העירייה בלתי חוקית שכן האיסור לקיים תפילה יהודית לפי ההלכה והמסורת
19 היהודית פוגע בזכויות יסוד של המבקשים להתפלל, בהן הזכות לחירות, לכבוד, לאוטונומיה,
20 לחופש דת ולשוויון. פגיעה בזכויות יסוד תיתכן רק בחוק או מכוח הסמכה מפורשת ומפורטת
21 בחוק לפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, פסקת ההגבלה שבסעיף 8. בהיעדר חוק האוסר על
22 קיום תפילה יהודית או מסמך את העירייה לאסור אותה; ובאין חוק האוסר על שימוש במחיצה
23 להפרדה בין עזרת הנשים לעזרת הגברים בתפילה או מסמך את העירייה לאסור אותו; יש
24 לקבוע כי החלטת העירייה בטלה.

25 13. לא זו בלבד שאין איסור על תפילה יהודית לפי המסורת, אלא שלא מן הנמנע שעל העירייה
26 לסייע בקיום התפילה כמבוקש לפי פסיקת בית המשפט העליון בבג"ץ 746/07 רגן נ' משרד
27 התחבורה (5.1.2011) (להלן: "עניין רגן").

28 14. החלטת העירייה פוגעת פעמיים בזכות החוקתית לשוויון. ראשית, נפגעת הזכות לשוויון של
29 יהודים מול מוסלמים, שכן העירייה מאפשרת לקיים תפילות מוסלמים במרחב הציבורי תוך

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

- 1 שימוש במחיצה באין מפריע. שנית, החלטת העירייה פוגעת בשוויון בין המינים שכן אם לא
2 תוצב המחיצה, התפילה במקום תוכל לשרת את הגברים בלבד שכן לפי ההלכה הם המקיימים
3 את המניין. בנוסף נפגעת זכותן של הנשים המעוניינות לקיים את התפילה במרחב הציבורי
4 בהפרדה, משכך איסור מחיצה מהווה הדרת נשים.
- 5 15. בנוסף נטען כי החלטת העירייה שרירותית ובלתי סבירה באופן קיצוני. איסור המחיצה
6 בתפילה יהודית הוא איסור חדש. במרחב הציבורי בתל אביב מתקיימות תפילות בהפרדה בין
7 המינים תוך שימוש במחיצה באופן שגרתי. כך למשל, התקיימה בחג פסח האחרון ברחבת כיכר
8 דיזינגוף תפילה בהפרדה תוך שימוש במחיצה. בתי הכנסת הציבוריים בעיר מתנהלים כולם
9 בהפרדה בין המינים תוך שימוש במחיצה. לא עולה על דעתה של העירייה לאסור מחיצה בבתי
10 כנסת בתחומה ואין כל טעם שיצדיק איסור כזה רק מכיוון שהתפילה נערכת בהיתר ברחובה
11 של עיר. בית כנסת ציבורי אינו פחות "מרחב ציבורי" מאשר כיכר דיזינגוף.
- 12 16. לטענת העירייה סוגיית ההפרדה המגדרית באירועים המתקיימים במרחב הציבורי התחדדה
13 בשנת 2018 על רקע הליך המשפטי שהתקיים בקשר עם קיום אירוע בו התבקשה הפרדה
14 מגדרית בכיכר רבין בעת"מ 50491-06-18 **האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה נ' עיריית**
15 **תל אביב יפו**. בהמשך להליך ולאחר דיונים בעניין שקיים הייעוץ המשפטי לממשלה, התחדדה
16 עמדת העירייה, לפיה לא תותר הפרדה מגדרית באירועים המתקיימים במרחב הציבורי. עמדה
17 זו באה לידי ביטוי אף ב"נוהל העירוני מס' 869 שימוש במרחב הציבורי" אשר תוקן בשנת 2018
18 ונקבע בו בסעיף 6(ד) כי "לא תתקיים כל הפרדה מגדרית באמצעים פיסיים". ואכן בהתאם
19 לנוהל מזה שנים רבות שלא ניתן היתר לקיום אירועים הכוללים הפרדה מגדרית.
- 20 17. עד לאחרונה ההיתר העירוני הניתן לקיום אירועים לא כלל בגוף ההיתר הבהרה בדבר היעדר
21 אישור להצבת מחיצות שנועדו להפרדה מגדרית. בעת האחרונה הובא לידיעת העירייה, כי
22 היעדר הבהרה בעניין גרם לתקלות ולהצבת מחיצות באירועים של תפילה במרחב הציבורי. עם
23 הצפת העניין ועל מנת למנוע אי-בהירות, הוסיפה העירייה להיתרים את ההבהרה המשקפת את
24 הוראות הנוהל משנת 2018 לפיה אין לקיים הפרדה מגדרית באמצעים פיסיים.
- 25 18. ביום 16.8.23 נשלח לראש יהודי, המארגן את התפילות בכיכר דיזינגוף, אישור לקיום תפילות
26 יום כיפור. יוער כי בתחילה נשלח אישור לקיום האירוע בכיכר מסריק ובהמשך, לבקשת ראש
27 יהודי, שונה המיקום וביום 6.9.23 נשלח אישור מעודכן המתייחס למיקום הנוכחי בכיכר
28 דיזינגוף. שני האישורים כוללים ואף באופן מודגש את הקביעה כי:
29 "לא תתקיים כל הפרדה מיגדרית באמצעים פיסיים".

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

19. ביום 12.7.23 בהיתר לקיום אירוע שביקש ראש יהודי לקיים בליל תשעה באב, נכללה ההבהרה
1 האמורה בדבר איסור על הפרדה מגדרית. לאחר מתן ההיתר, שלח לעירייה ב"כ ראש יהודי
2 מכתב מיצוי הליכים בכל הנוגע להבהרת העירייה באשר לאיסור על הפרדה מגדרית. ביום
3 13.9.23 השיבה העירייה למכתב, ועמדה על דרישתה להימנעות מהפרדה מגדרית באמצעים
4 פיסיים.
5
20. לטענת העירייה דין העתירה להידחות על הסף עקב היעדר זכות עמידה לעותרים מקום בו
6 הנפגע הישיר מההחלטה אינו עותר כנגדה. בעתירה מבקשים העותרים סעד שעניינו ביטול
7 החלטת המשיבה בקשר עם אישור שניתן לגורם אחר – עמותת ראש יהודי. בהתאם להלכה
8 הפסוקה, מקום שבו עניינו בהחלטה בה יש נפגע מסוים, אין להיעתר למי שמשמש כעותר
9 ציבורי. האמור מקבל משנה תוקף שעה שמדובר בהיתר פרטני ביותר, הנוגע לאירוע מסוים
10 ביוזמתו ובתכנונו של גורם מסוים שהוא מארגן האירוע, וכן לעובדה שעניינו בגוף המיוצג
11 כדבעי ולא במי שנסיבותיו ואילוצים כלכליים או אחרים מקשים על יכולתו לממש את זכות
12 הגישה לערכאות. הנפגע הישיר אף פנה לעירייה ישירות באמצעות בא כוח והציג את עמדתו
13 באותו נושא בדיוק של העתירה, ולאחר קבלת תשובת העירייה ראה לנכון שלא לעתור.
14
21. ניסיון העותרים להציג עצמם כמעין "בעלי עניין" באירוע התפילה בכיכר אינו מעלה או מוריד
15 לעניין סיווגם כ"עותרים ציבוריים". אף שהעותרים מציינים כי הם מבקשים ליטול חלק
16 בתפילה, אין הם "נפגע ישיר" מההחלטה, ולו משום שההחלטה עוסקת בבקשה לאישור לאירוע
17 והעותרים, חרף ענינם באירוע, לא הגישו בקשה לאישורו. כפי שהמעניין לבוא בשערי עסק
18 שלא קיבל רישיון לניהול עסקים אינו יכול לשמש כעותר לעניין תקיפת הסירוב למתן רישיון
19 העסק. אמנם נטען כי העותרים 2-4 מעוניינים ליטול חלק בתפילה אך לא הוגש תצהיר
20 העותרים, התצהיר התומך בעתירה הוא תצהיר באת כוחם מנכ"לית העמותה והם אף לא פנו
21 בפנייה מוקדמת לעירייה.
22
22. יש לדחות את העתירה עקב שיהוי בהגשתה שכן החלטת העירייה הנתקפת בעתירה ניתנה עוד
23 ביום 16.8.23, כאשר עקב שינוי מיקום האירוע, ניתן היתר נוסף, ביחס למיקום העדכני, ביום
24 6.9.23. מדובר בשינוי מיקום בלבד, כאשר ההוראה המהותית הנוגעת להפרדה מגדרית לא
25 שונתה ואינה מושפעת משינוי המיקום.
26
23. בנוסף, שעה שהעותרים פונים כ"עותרים ציבוריים" ואמנם פונים ביחס לאירוע קונקרטי אך
27 מלינים על עצם מדיניות העירייה, היה עליהם לפנות לפני זמן רב כאשר מדיניות העירייה
28 פורסמה בשנת 2018. עוד בחודש אפריל 2023 פורסם באמצעי התקשורת כי העירייה הבהירה
29 את האיסור על הפרדה מגדרית בקשה עם תפילה ביום העצמאות ברחוב רוטשילד. משכך
30

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

- 1 העותרים אשר מתבססים בעתירתם על פרסומים בתקשורת יכולים היו להידרש לסוגיה כבר
2 באפריל.
- 3 24. בנסיבות אלו נגועה העתירה בשיהוי מכביד שתוצאתו אילוץ העירייה להידרש לסוגיה שאינה
4 פשוטה, בסד זמנים קצר ביותר המאתגר את האפשרות להצגת רוחב היריעה בעניין. תוצאת
5 השיהוי האובייקטיבי במקרה זה היא פגיעה שאינה זניחה בזכויותיה הדיוניות של העירייה,
6 הנאלצת להגן על מדיניות ארוכת שנים תוך יום עבודה אחד. מנגד, קשה להלום טענה לקיומה
7 של פגיעה כה נכבדת בשלטון החוק, עד כי יש בה לגבור על השיהוי. זאת, שכן מדובר במדיניות
8 ארוכת שנים שביסודה עיקרון השוויון האוסר על אפליה על רקע מגדרי.
- 9 25. לגופו של עניין, ברירת המחלל ביחס לשירות ציבורי, קל וחומר לשימוש במרחב הציבורי היא
10 כי לא תתקיים הפרדה מגדרית. הפרדה מגדרית אף מהווה אחד מהביטויים להדרת נשים.
- 11 26. ברור שהעירייה רשאית למנוע הצבת מחיצה שנועדה כל כולה, באופן אינהרנטי, להגביל ולמנוע
12 מעבר ותנועה חופשיים. אף במישור שיקול הדעת לא זו בלבד שלא נפל פגם בהחלטה, אלא
13 שמדובר בהחלטה העולה בקנה אחד, ואף נובעת מעקרונות יסוד של חופש התנועה והזכות
14 לשוויון.
- 15 27. העירייה מוסמכת לאסור על שימוש במחיצה, גם מכוח ההסמכה המפורשת הקבועה בפקודת
16 העיריות לפיה "בעניין רחובות תעשה העירייה פעולות אלה... (3) תמנע ותסיר מכשולים
17 והסגרת גבול ברחוב", וגם על יסוד ההסדרה הפרטנית הקבועה בסעיף 39(1) לחוק עזר לתל-
18 אביב-יפו (שמירת הסדר והניקיון), התש"ם-1980.
- 19 28. לעניין טענת העותרים לפגיעה בחופש דת, נטען כי אמנם לעותרים זכות להתפלל ביום כיפור
20 היכן שירצו. אך חופש הדת אינו מקנה לאדם זכות, כי מצוות דתו תקוים דווקא במרחב
21 הציבורי ובאופן שירצה. העותרים לא הניחו תשתית עובדתית, לא הוכיחו ולא טענו שאין
22 באפשרותם לקיים את מצוות התפילה ביום הכיפורים אלא אך בכיכר דיזינגוף או כי אם לא
23 יתפללו בכיכר דיזינגוף תפגע מצוות התפילה. בצדק רב לא נטענה הטענה על ידי העותרים,
24 החופשיים להתפלל ברחובה של העיר, ללא הנחת מכשול, או בבית כנסת וזאת בדומה להמוני
25 בית ישראל הפוקדים ביום הכיפורים את כ-500 בתי הכנסת בעיר תל-אביב-יפו.
- 26 29. בנוסף, נטען כי טענת העותרים, לפיה תפילה ברחובה של עיר היא חלק מן החובה הדתית לקיים
27 תפילה ביום כיפור אינה עולה בקנה אחד עם ההלכה אשר מורה על קיום תפילה בתוך מבנה.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

- 1 30. לעניין טענת העותרים כי האיסור להציב מחיצה הוא חדש, נטען כי מעבר לכך שיש לעירייה
2 סמכות לשנות את מדיניותה מעת לעת, בענייננו מדובר במדיניות שהחלה עוד בשנת 2018 וזכתה
3 לתהודה תקשורתית ואף עוגנה בנוהל עירוני.
- 4 31. בכל הנוגע לטענה בדבר פגיעה בשוויון, נטען כי התפילה של הקהילה המוסלמית אליה מפנים
5 העותרים בעתירה התקיימה מבלי שניתן לאירוע אישור עירוני. בהיעדר היתר לא ניתן היה גם
6 לסייגו בסייג. הטענה מופנית לפיכך אם בכלל להיבטי האכיפה אשר מערבים שאלות מורכבות
7 גם של נסיבות, משאבים וכיוצ"ב.
- 8 ביום 20.9.23 התרתי לעותרים להגיש תגובה קצרה לתגובת העירייה.
- 9 32. בתגובה טוענים העותרים כי הטענה כי מחיצה היא "מכשול" כמשמעו בפקודת העיריות היא
10 טענה מופרכת ומחפירה "שמדיפה ריח עז של אנטי-יהדות, של אנטי-יהודים (והעותרים נזהרים
11 מנקיטה בתואר המפורש)". מכשול הוא דבר שגורם סכנה ומכאן סמכות העיריה לפנותו, ולא
12 במחיצה בעובי סנטימטרים בודדים לשעה-שעתיים של תפילה פעם בשנה. לפי הגיון העירייה,
13 דווקא המתפללים הם המכשול שכן הם יחסמו את הדרך, ולא המחיצה.
- 14 33. העירייה יודעת היטב שמחיצה בתפילה אינה מכשול שכן היא מודה בתגובתה כי לאורך שנות
15 הקורונה התקיימו תפילות יום הכיפורים בכיכר דיזינגוף והעירייה לא אסרה על הצבת
16 המחיצה בשנים 2020-2022. הקורונה לא יכולה להוות הצדקה להצבת מכשול ועירייה לא
17 יכולה להתנות את התפילה בכך שלא יוצב בה מכשול.
- 18 34. פקודת העיריות קיימת משנת 1964 מאז ועד היום לא נהגתה פרשנות כזו, כאילו מחיצה
19 בתפילה יהודית היא מכשול. פרשנות כזו אף לא מוכרת מאף עיר אחרת בישראל ועיריית תל
20 אביב היא היחידה מהרשויות המקומיות בישראל שמפרשת כך את הסעיף.
- 21 35. אם מחיצה היא "מכשול" שמסכן את הציבור, לא יעלה על הדעת שהעירייה מזניחה באופן
22 עקבי ומתמשך את חובתה לפנות את המכשול באירועים קבועים המוכרים לה היטב, כמו
23 התפילות ההמוניות של מוסלמים בחג הקורבן בעיד אלפיטר כמובא בעתירה. "תירוץ" העירייה
24 כאילו נפלה תקלה נקודתית באירוע לא יכולה לחפות על מחדלה המתמשך לשיטתה. כן לא
25 ברורה טענתה מדוע מחיצה בתפילה יהודית היא משמעותית ומכשול ואילו בתפילה המוסלמית
26 היא סמלית.
- 27 36. עמדת העירייה נגועה בסתירה פנימית שכן היא טוענת שהעדיפה לתת אישור לתפילה למרות
28 שזו אינה טעונה אישור כדי שהמתפללים יוכלו להציב במה אך במה היא לא פחות מכשול
29 ממחיצה.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 37. ברור כי העירייה לא רואה במחיצה מכשול וכי התיזה המופרכת הזו נולדה לצורך הגנה על
2 החלטתה שאינה ניתנת להגנה.

3 38. בדיון שהתקיים ביום 20.9.2023 חזרו הצדדים על עיקר טענותיהם בכתב, הדגישו והמחישו את
4 הנטען.

5 **דיון והכרעה**

6 39. אקדים ואומר כי לאחר עיון בטענות הצדדים, בכתב ובעל-פה, מצאתי כי דין העתירה
7 להידחות. להלן נימוקי:

8 אפתח ואומר כי בפני העתירה ניצבות משוכות משמעותיות ובכללן קשיים ניכרים ביחס לזכות
9 העמידה של העותרים בנסיבות העניין, שיהוי מסכל, ואי צירוף עמותת ראש יהודי-מארגנת
10 התפילות ובעלת ההיתר לקיומן במרחב הציבורי בכיכר דיזנגוף לעתירה.

11 40. סבורתי כי יש ממש בטענה כי העתירה לוקה בשיהוי ניכר. לא ראיתי לנכון לייחס משקל רב
12 לטענת העותרת שגילתה את המגבלה בהיתר מכתבה עיתונאית אך זה מקרוב, המכוונת על-פי
13 הנחזה להיראות כדי לשלול את קיומו שיהוי סובייקטיבי בהגשת העתירה. זאת בשים לב לכך
14 כי נוהל העירייה משנת 2018 פורסם ברבים לפני זמן רב ובאשר, כידוע, התבססות על כתבות
15 עיתונאיות אינה מהווה תשתית ראויה להגשת הליכים משפטיים. מכל מקום, בהתאם להלכה
16 יש לתת את עיקר המשקל לשיהוי האובייקטיבי, במקרים שבהם השיהוי האובייקטיבי הביא
17 לשינוי לרעה במצבם של צדדים אחרים, לפגיעה באינטרסים ראויים להגנה ולנוק משמעותי
18 שהיה נמנע לו הוגשה העתירה במועד, בית המשפט יורה על דחיית העתירה גם אם ייקבע שלא
19 חל שיהוי סובייקטיבי בהתנהלותו של העותר. ראו: בג"ץ 8696/22 **אברהם יצחק בע"מ נ'**
20 **מדינת ישראל שר הבינוי והשיכון**, פס' 60 לפסק דינה של כב' השופטת ברק ארז (20.7.2023).
21 בענייננו, מדיניות העירייה וההוראה שלא לאפשר קיום אירועים במרחב הציבורי בהפרדה
22 מגדרית באמצעים פיזיים מעוגנת בנוהל העירייה לשימוש במרחב הציבורי משנת 2018. בנוסף,
23 ההיתרים בהם נקבע התנאי האוסר על הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים במרחב הציבורי
24 הוצאו ונמסרו לעמותת ראש יהודי עוד ביום 12.7.23 באישור שניתן לקיום אירוע בתשעה באב,
25 וביום 15.8.23 באישור שניתן לקיום התפילות ביום הכיפורים.

26 הגשת העתירה בנסיבות העניין בערבו של ערב יום הכיפורים, מנעה את האפשרות לצירוף
27 צדדים נדרשים וצדדים מעוניינים להצטרפות לעתירה, כך לעניין העמותה בעלת ההיתר
28 וישראל חופשית שביקשה להצטרף להליך כידידת בית המשפט ולא אפשרתי זאת בין היתר
29 בשל הצורך במתן פסק דין בעתירה בדחיפות רבה. ראו לעניין שיהוי בהגשת עתירה: בג"ץ **נחום**

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

- 1 נ' לב פ"ד מח(5) 630, 641 (1994); עע"מ 227/03 אי התכלת שותפות כללית נ' אי התכלת
2 שותפות כללית נ' החברה להגנת הטבע, פס' 90 (7.12.06).
- 3 41. לעניין זכות העמידה של העותרים יש לציין כי העתירה הוגשה על-ידי עמותת פורום חירות
4 וכבוד האדם, וזאת ביחס להיתר שנתן על-ידי העירייה לעמותת ראש יהודי - מארגנת התפילות
5 ביום הכיפורים במרחב הציבורי בכיכר דיזינגוף ובעלת ההיתר לשימוש במרחב הציבורי לקיום
6 התפילות בכיכר דיזינגוף. עמותת ראש יהודי כלל לא עתרה למתן סעד הנוגע להיתר שניתן לה
7 וסייגיו, ואף לא צורפה כמשיבה בעתירה. ראו תקנה 6 לתקנות בתי משפט לעניינים מנהליים
8 (סדרי דין), תשס"א-2000.
- 9 כפי שנקבע בבג"ץ 651/03 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' יושב-ראש ועדת הבחירות
10 המרכזית לכנסת השש-עשרה, פ"ד נז(2) 62, 68 (2003) "בצד הרחבת תחום פריסתה של זכות
11 העמידה נשמר הכלל שלפיו לא ייעתר בית-המשפט בדרך-כלל לעתירה ציבורית מקום
12 שברקע העניין מצוי נפגע פרטי אשר אינו פונה לבית-המשפט בבקשת סעד על פגיעתו". ראו
13 גם: בגץ 3172/23 ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל נ' הליכוד - מפלגה לאומית ליברלית
14 (8.6.2023).
- 15 42. ביחס לחובה לצירוף משיבים נדרשים לעתירה אציין כי על עותר לצרף כמשיבים את הרשות
16 שנגד החלטתה מכוונת העתירה, כל רשות אחרת הנוגעת בדבר, וכן כל מי שעלול להיפגע מקבלת
17 העתירה, ואי צירוף משיב הנדרש לעתירה מהווה עילה לדחייתה על הסף. בנסיבות העניין חסרה
18 עמדתה של בעלת ההיתר ראש יהודי. ראו למשל: בג"ץ 7970/22 אביעד נ' משטרת ישראל, פס'
19 6 (21.2.23); בג"ץ 5682/20 קוביצקי נ' משרד הפנים, פס' 16 (9.9.20); בג"ץ 998/20 קובייסי נ'
20 רשות המיסים, פס' 4 (31.5.20).
- 21 43. אף לגוף העתירה לא מצאתי כי עלה בידי העותרים לבססה כנדרש. אפרט:
- 22 נקודת המוצא לדיון המשותפת לצדדים היא כי מכוח מושכלת יסוד בשיטתנו המשפטית, חוקי
23 היסוד והמשפט הציבורי, שירות ציבורי צריך להיות מוענק באופן שוויוני, וביתר שאת
24 כשמדובר בשירות הניתן על ידי רשות ציבורית.
- 25 מכאן מתפצלות דרכי הצדדים. כל צד טוען כי רק האופן לקיום תפילות יום הכיפורים במרחב
26 הציבורי בכיכר דיזינגוף בעיר על-פי ההיתר שניתן לעמותת ראש יהודי על-ידי העירייה כשיטתו-
27 עם/ללא מחיצה להפרדה בין נשים לגברים במהלך התפילות, מגשים את זכויות היסוד ובכללן
28 הזכות לשוויון, לכבוד, וחופש הדת/מדת. מהדיון בעתירה עולה כי כל צד רואה בעמדה הנוגדת

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 לעמדתו בבחינת הלא יעלה על הדעת, ועמדה הפוגעת בזכויות היסוד שלעירייה אין סמכות
2 לפעול על-פיה.

3 44. אקדים ואומר כי להבנתי התנאי להיתר נושא המחלוקת כי "לא תתקיים כל הפרדה מגדרית
4 באמצעים פיזיים", היינו מחיצה אשר כשמה כן היא חוצצת ומפרידה בין גברים ונשים במרחב
5 הציבורי, בתפילות שהתירה העירייה לעמותת ראש יהודי לקיים ביום הכיפורים בכיכר דיזינגוף
6 בהתאם לנוהל העירייה מס' 869 שימוש במרחב הציבורי (מיום 13.12.2018), מהווה יישום של
7 ההלכה המבוססת בעניין איסור הפרדה בין היתר על בסיס מין ומגדר במרחב הציבורי המהווה
8 הדרת נשים ואפליה אסורה. אפרט: בבג"ץ 3865/20 שוקרון נ' המועצה המקומית קרית ארבע
9 (7.10.20) פס' 2 לפסק דינו של כב' השופט גרוסקופף חזר על המוסכמה המשמשת אף בסיס
10 לטיעוני הצדדים שלפני ביחס לנקודת המוצא לדיון במתן שירות שוויוני לציבור, וביתר שאת
11 כשהשירות ניתן על ידי הרשות הציבורית הכפופה בראש ובראשונה לעקרונות המשפט הציבורי
12 כך:

13 "נקודת המוצא לדיון היא ששירות לציבור צריך להיות מוענק בישראל על בסיס
14 שוויוני, "בלי הבדל דת, גזע ומין" כלשון ההצהרה במגילת העצמאות. כך הוא, מכוח
15 חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות
16 ציבוריים, התשס"א-2000 (להלן: חוק איסור הפליה), כשמדובר בהספקת שירות
17 ציבורי על ידי גורם פרטי; וכך הוא מקל וחומר כשמדובר בהספקת שירות ציבורי על
18 ידי רשות ציבורית, הכפופה לא רק להוראות חוק איסור הפליה (סעיף 11 לחוק),
19 אלא בראש ובראשונה לעקרונות המשפט הציבורי (בג"ץ 637/89 "חוקה למדינת
20 ישראל" נ' שר האוצר, פ"ד מו(1) 191, 201-202 (1991); בג"ץ 205/94 נוף נ' מדינת
21 ישראל-משרד הביטחון, פ"ד נ(5) 449, 462 (1997); עע"ם 343/09 הבית הפתוח
22 בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים, פ"ד סד(2) 44-41 (2010) (להלן:
23 עניין הבית הפתוח); בג"ץ 3815/08 מג"ס נ' שר החקלאות, פסקאות 17-18
24 (23.6.2013); דפנה ברק-ארז משפט מינהלי כרך ב' 678-680 (2010))."

25 בפסק הדין קבע בית המשפט העליון כי הברכה העירונית בקריית ארבע, שעל-פי החלטת
26 המועצה המקומית נפתחה לרחצה בהפרדה מגדרית בלבד, תפתח לרחצה מעורבת למשך
27 שעתיים בכל יום פעילות.

28 וראו בנוסף פס' 10 לפסק דינו של כב' השופט אלרון בבג"ץ 8010/16 ברזון נ' מדינת ישראל
29 (12.7.21):

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

- 1 "נקודת המוצא היא כי שירותים ציבוריים יינתנו על בסיס שוויוני. זאת, בין היתר
2 לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות
3 ציבוריים, התשס"א-2000 (להלן: חוק איסור הפליה), החל הן על גורמים פרטיים,
4 הן על הרשויות הציבוריות, הכפופות גם לעקרונות המשפט המנהלי האוסרות על
5 הפליה.
6 בכלל זה, בהתאם לסעיף 3(ג1) לחוק איסור הפליה, "קביעת תנאים שלא ממין
7 העניין" תהווה הפליה – ועל כן על דרך הכלל, ובכפוף לחריגים הקבועים בחוק,
8 הפרדה במתן שירות ציבורי על בסיס דת, גזע או מין, תהווה הפליה אסורה.
9 טעם מרכזי לאיסור על הפרדה בין נשים לגברים במתן שירותים ציבוריים, הוא כי
10 היא מבשרת על פי רוב על פגיעה בשוויון – הן בצד מקבלי השירות, הן בצד ספקי
11 השירות אשר ההפרדה נכפית עליהם על ידי מעסיקים".
- 12 כפי שנפסק לא אחת השוויון בין המינים הוא נדבך מרכזי של עיקרון השוויון המעוגן בדברי
13 חקיקה ובפסיקת בית המשפט העליון. ראו בין היתר: חוק שיווי זכויות האשה, התשי"א-1951;
14 חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988; בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, מט(4)
15 9 (1995); בגץ 453/94 שדולת הנשים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מח(5) 501 (1994); בג"ץ
16 2671/98 שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נב(3) 630 (1998); בג"ץ 5755/08
17 ארן נ' ממשלת ישראל (20.4.09); בע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית, פס' 103 לפסק דינו של כב'
18 השופט פוגלמן (19.7.10)
- 19 בבג"ץ 637/89 "חוקה למדינת ישראל" נ' שר האוצר ונציב מס הכנסה, פד"א כ 49 (1991), בפס'
20 5 לפסק דינו של כב' הנשיא ברק הוסבר כי בהינתן נקודת מוצא זו, ומשעיקרון השוויון הוא
21 מעקרונות היסוד של שיטתנו, פגיעה בשוויון בהפעלת הסמכות השלטונית מהווה חריגה
22 מסמכות:
- 23 "נקודת המוצא לבחינת טענת האפליה הינה כי עקרון השוויון הוא מעקרונות היסוד
24 של משפטנו, אף שאינו חרות בחוק. מכאן, כל סמכות שלטונית הפועלת מכוח הוראת
25 חוק, חייבת לפעול מתוך שוויון, שאם לא כך, תחרוג מסמכותה".
- 26 דומה כי זו היא הטענה העומדת בלב טיעוני העותרים בעתירה.
- 27 45. אין מחלוקת בין הצדדים על כי בפועלה של העירייה כבעלת המרחב הציבורי בתחומה
28 המוניציפאלי ומחזיקתו, כרגולטור המסדיר את פעולתם של גורמים פרטיים בתחומה, ובפועלה
29 בהתאם לנוהל לשימוש במרחב הציבורי, עליה לפעול בגבולות סמכותה השלטונית. סמכות זו

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 ככלל, אינה מתירה לה לנקוט בעצמה או להתיר לאחרים לפעול תוך הפרדה במתן שירות
2 במרחב הציבורי על בסיס דת, גזע ומין, המהווה הפלייה אסורה, ובכלל זה הדרת נשים במרחב
3 הציבורי. אלה הם מושכלות ראשונים ואין לומר כי מדובר בתלם בלתי חרוש. ראו בנוסף: ע"פ
4 5338/17 אבוטבול נ' פיליפ, פסי' 39 לפסק דינו של כב' השופט מלצר (1.11.2018) (להלן: "ענין
5 אבוטבול"); עניין רגן, בפסי' י"ט לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין.

6 46. אפרט להלן מספר הוראות חוק המסדירות את סמכויות העירייה כבעלת ומחזיקת המרחב
7 הציבורי-עירוני שבתחומה, אשר בהפעלתן בין היתר, ובכל פועלה, ובכלל זה כרגולטור, עליה
8 להפעיל את סמכותה השלטונית על בסיס שוויוני וללא הבדל דת גזע ומין. כך לעניין סמכות
9 העירייה בכל הנוגע לאירועים הכוללים הצבת מכשולים במרחב הציבורי, נקבע בפקודת
10 העיריות בסעיף 235 כי (הדגשה לא במקור):

11 "בענין רחובות תעשה העירייה פעולות אלה:

12 (1) תפקח על השיוור, הרום, הרוחב והבניה של כל רחוב;

13 (2) תדאג לתיקונו, ניקויו, הזלפתו, תאורתו וניקוזו של רחוב שאינו רכוש הפרט;

14 (3) תמנע ותסיר מכשולים והסגת גבול ברחוב."

15 כן נקבע בסעיף 39(א)(1) חוק עזר לתל-אביב-יפו (שמירת הסדר והניקיון), התש"ס-1980:

16 "לא יניח אדם, לא ישאיר, לא יקים, לא יתלה ולא יטיל ברחוב, לא יבליט מעל לרחוב,
17 ולא ירשה להניח, להשאיר, להקים, לתלות או להטיל ברחוב או להבליט מעל לרחוב,
18 כל דבר, אלא אם דרוש לעשות כן לטעינת הדבר או לפריקתו ותוך כדי פריקתו או
19 טעינתו ולא יותר מן הזמן הסביר הדרוש לכך, אלא אם ניתן לכך היתר בכתב מאת
20 ראש העירייה ובהתאם לתנאי ההיתר."

21 47. בנוהל מס' 869 שימוש במרחב הציבורי (מיום 13.12.2018) נזכרים מעמדה המשפטי של
22 העירייה ביחס למקרקעי המרחב הציבורי בשטחה, סמכותה להסדרת השימושים בו
23 ומקורותיה, וכן האופן בו תפעיל את שיקול דעתה בבחינת בקשות לקיום אירועים במרחב
24 הציבורי, ובכלל זה מניעת כל הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים באירועים שמבוקש לקיים.
25 אפרט:

26 הנוהל קובע בסעיף 1:

27 "העירייה היא הבעלים של המרחב הציבורי ומחזיקה בו כנאמן של הציבור. מכאן

28 נובעת סמכותה העקרונית להסדיר את השימושים במרחב זה כאשר גורם חיצוני

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 23-09-38202 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 לעירייה מבקש לעשות בו שימוש. מעבר לכך, אישור העירייה לשימוש במרחב
2 הציבורי מתחייב בכל אחד מאלו:
3 א. מכוח התנייה של המשטרה, על פי שיקול דעתה, במסגרת רישיון לאסיפה או
4 תהלוכה לפי פקודת המשטרה (נוסח חדש), תשל"א – 1971 (להלן – "פקודת
5 המשטרה").
6 ב. מכוח סמכותה כרשות רישוי לפי חוק רישוי עסקים.
7 ג. מכוח חוקי העזר, ובכלל זאת חוק עזר לתל אביב-יפו (שמירת הסדר והניקיון),
8 התש"ם-1980".

9 ובסעיף 6, לנוהל (הדגשה לא במקור):

10 "כל בקשה לקיום אירוע תבחן לצורך קבלת החלטה ו/או מתן המלצה למשטרת
11 ישראל על יסוד השיקולים כדלהלן:
12 א. התאמה בין אופי האירוע למקום המבוקש.
13 ב. זמינות המרחב הציבורי המבוקש במועד המבוקש.
14 ג. הבטחת מעבר חופשי ובטוח למשתמשים במרחב הציבורי.
15 ד. לא תתקיים כל הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים".

16 48. בתנאי שקבעה העירייה בהיתר שניתן לעמותת ראש יהודי יישמה העירייה את נוהל העירייה
17 שתוקן בשנת 2018, אשר כשלעצמו יישם את מושכלת היסוד במשפטנו הציבורי כי על השירות
18 ציבורי צריך להיות מוענק באופן שוויוני, וללא הפרדה במתן השירות הציבורי על בסיס דת, גזע
19 ומין, והדרת נשים המהווה הפלייה אסורה. בעשותה כן פעלה העירייה בגבולות סמכותה
20 השלטונית כבעלת המקרקעין ומחזיקתם כנאמנת הציבור וכרגולטור, כפי שסמכויות אלה
21 באות לידי ביטוי גם בפקודת העיריות וחוק העזר, ולא חרגה מסמכותה שכן פגיעה בשוויון
22 בהפעלת הסמכות השלטונית היא אשר מהווה חריגה מסמכות.

23 49. לא מצאתי ממש בטענת העותרים שפועלה של העירייה בשנות הקורונה והפתרונות שיושמו על
24 ידה להרשאת קיום תפילות יום הכיפורים במרחב הפתוח, בשים לב גם לאיסור להתקהלות
25 במקומות סגורים, או קיומו בפועל של אירוע תפילות לחג הקורבן ולעיד אל פיטר בהפרדה
26 מגדרית לפי הנטען בגן צ'ארלס קלור שנערך ללא היתר לקיום אירוע במרחב הציבורי ומבלי
27 שהיה סיפק בידי העירייה ליישם את הנוהל בכל עניין ולרבות איסור לקיומו בהפרדה מגדרית
28 באמצעים פיזיים, היא נורמה שחריגה ממנה ויישום נוהל מס' 869 שימוש במרחב הציבורי
29 (מיום 13.12.2018) היא פעולה המהווה איסור חדש, שננקטה בחוסר סמכות, באופן שרירותי
30 הלוקה בחוסר סבירות קיצונית כטענת העותרים.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

50. זאת ועוד, כאמור לעיל הפרדה מגדרית נתפסת על פי ההלכה כביטוי של "הדרת נשים". ראו: 1
עניין אבוטבול, שם בית המשפט העליון דן בצו שהוצא לפי פקודת בזיון בית המשפט, שעניינו 2
הסרת שלטים המוצבים ברחבי העיר בית שמש, המכילים דרישות, בקשות וכיתובים פוגעניים 3
כלפי נשים, תוך עמידה על פסלות התופעה של הדרת נשים במרחב הציבורי. ראו בפס' 33 לפסק 4
דינו של כב' השופט מלצר: 5

"המונח "הדרת נשים" עניינו בהפליה גורפת על בסיס מין, אשר המאפיין המרכזי 6
שלה הוא דחיקת רגליהן של נשים בשל עצם היותן נשים – מן האפשרות לקבל 7
שירותים ציבוריים, לקחת חלק בפעילות ציבורית, או לשהות במרחב הציבורי. הדרת 8
נשים עלולה להתבטא במספר אופנים: ביטוי אחד למשל, הוא בהפרדה מגדרית, 9
שבה שירותים ציבוריים מסוימים אמנם מסופקים לנשים, אך באופן נפרד. במובן 10
נוסף, הדרת נשים עלולה לבוא לידי ביטוי גם במצב דברים שבו נשים מנועות, או 11
מוגבלות באופן קטגורי מלקבל שירותים או להשתתף באופן אקטיבי בפעילויות 12
המתקיימות במרחב הציבורי". 13

כן ראו שם, פס' 39 לפסק דינו של כב' השופט מלצר: 14

"השלטים, מושא הערעור, דנן המוצגים במרחב הציבורי, מכריזים, לכאורה, על 15
הכללים הנהוגים במקום, ומורים לנשים להתלבש בהתאם לכללי לבוש מסוימים, 16
וכן לא להימצא במקומות מסוימים. כללים אלה מקבלים גושפנקא כתובה מטעם 17
אנשי המקום, מוסדות ובעלי תפקידים בעיר. מדובר בדרישה המופנית לנשים בלבד, 18
ומתייחסת למראה החיצוני הנדרש מהן, או למקום בו אסור להן להתעכב. השלטים 19
מציבים, כתנאי למעבר במקומות שבהם הם מוצבים, דרישה מפורשת, המטילה על 20
נשים חובה להתלבש בהתאם לקוד לבוש מסוים, ולמעשה ניתן לומר שיש בהם 21
משום הפקעת רשות הרבים מן המגזר הנשי והפיכתה לרשות הפרט, תוך הפעלת 22
לחץ חברתי ופגיעה באוטונומיה ובביטחון של נשים. לפיכך, במקרים כאלה, מוטלת 23
חובה על הרשות המקומית ליתן משקל לפגיעה האמורה, לפעול בנחישות להסרת 24
השלטים ואף לפעול בהתאם לדין הקיים נגד מי שאחראים על הצבתם". 25

ראו גם בג"ץ 7521/11 עזריה נ' משטרת ישראל (16.10.11), בו נדונה עתירה בה התבקש בית 26
המשפט העליון להורות לגורמי אכיפת החוק, משטרת ישראל והגורמים הרלוונטיים בעיריית 27
ירושלים, לאכוף את החוק בשכונת מאה שערים בירושלים. הסעד התבקש על רקע הצבת גדרות 28
להפרדה בין גברים ונשים על המדרכות בשכונת מאה שערים בתקופת חג הסוכות. על הגדרות 29
נפרשו בדי יוטה שנועדו להסתיר את מראה הנשים. לאכיפת ההפרדה, הוצבו בשכונה סדרנים 30
מטעם חברה פרטית. בפסק דינה של כב' השופטת ביניש, נקבע: 31

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 "אין מחלוקת בין העותרת לבין מפקד המחוז כי האופן בו פועלים הסדרנים בשכונה
2 והגדרות שהוקמו פוגעות גם בתושבים, ביכולתם לקיים את אורח חייהם ולשמור על
3 הסדר במקום לרווחתם. מתברר כי ההקצנה המתוארת בעתירה היא חלק מתופעה
4 של השתלטות פוגענית של מעטים על רבים בשכונה. מטעם זה כבר משך שנתיים
5 אין נכנסים אוטובוסים לשכונה, יש הכבדה רבה על חיי התושבים, ונתגלו בשכונה
6 תופעות של אלימות. שוכנענו מדבריו של מפקד המחוז, כי משטרת ישראל נחושה
7 לפעול להחזרת החיים התקינים בשכונה למסלולם ולאיתורם של מפרי החוק
8 שחלקם נוהגים שם באלימות ולאכוף את החוק עליהם. בסופו של הדיון התחייב
9 מפקד המחוז בפנינו כי משטרת ישראל לא תאפשר עוד הקמת גדרות במקום באופן
10 האמור וללא רישוי".

11 אפנה בנוסף גם לדו"ח הצוות המשרדי לבחינת תופעת הדרת הנשים במרחב הציבורי
12 (05.01.2012) שמסקנותיו אומצו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה בחודש מאי 2013. על קצה
13 המזלג אציין כי לאחר דיון בעשר ישיבות בפורום נרחב, ולאחר שנשמעו בפני חברי הצוות
14 יחידים מהציבור, ארגונים, חברי כנסת שביטאו מגוון של השקפות בנוגע לתופעת ההפרדה בין
15 גברים ונשים במרחב הציבורי, ונערכו דיונים וחקר מעמיקים בשלל היבטי הסוגיה המורכבת
16 כמצוין בדו"ח, מסקנתו העקרונית של הדו"ח היא כי:

17 "על כל אחת מהרשויות הציבוריות הנוגעות בדבר לפעול באופן מהיר, יעיל ונחרץ
18 להפסקתם של ביטויי הפרדה והאבחנה בתחום אחריותה או השפעתה. יצוין כי
19 חובה זו חלה בעוצמה זהה על הרשות הציבורית בכובעה הרגולטורי, כאשר הפרדה
20 היא תוצאה של פעולתם של גופים פרטיים הפועלים מכוח זכיון או רישיון מאת
21 המדינה או רשות ציבורית אחרת אשר הרשות אחראית להענקתם. במצב דברים זה
22 על הרשות הציבורית להפעיל את מלוא האמצעים החוקיים העומדים לרשותה כגורם
23 מפקח ומאסדר כדי לביא להפסקתה של כל צורת הפרדה והבחנה המהוות, כאמור,
24 הפליה".

25 51. בבג"ץ 5016/96 חורב נ' שר התחבורה, פ"ד נא(4) 1, פס" 25 (1997) נקבע כי החלטת שר
26 התחבורה להורות על סגירת רחוב בר-אילן בירושלים לתנועת כלי רכב בזמני התפילה
27 בשבתות ובחגים בטלה. בין היתר נפסק כי על מי המבקש לשלול מהיחיד הנמצא ברשות
28 הרבים את החופש שלו ולכפות עליו מנהגים דתיים מוטל נטל כבד:

29 "כלל גדול הוא בתורה: רשות היחיד – ליחיד, רשות הרבים – לרבים. ביתו של אדם
30 – לו ולמשפחתו, רחובה של עיר – לקהילה כולה. כך הוא אף ביחסי דת ומדינה. לכל
31 אדם שמורה זכותו לחופש הדת ולחופש מדת ברשות היחיד, והמדינה ושלוחיה

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 ישמרו ויגנו על חופש זה בכל הדרכים העומדות לרשותם. כך ברשות היחיד וכך
2 ברשות הרבים. כברשות היחיד כן ברשות הרבים, תגן המדינה על זכותו של אדם
3 לחופש הדת ולחופש מדת. וזכותו זו של אדם פירושה הוא, שאין כופין אותו בענייני
4 דת לא לכאן ולא לכאן. ברשות היחיד תגן המדינה על חופש הדת ועל החופש מדת
5 באשר רשות היחיד היא, וברשות הרבים תגן המדינה על חופש הדת ועל החופש מדת
6 באשר רשות הרבים היא. כל דברים אלה כולם ייאמרו ויקוימו ובלבד שיישמרו הסדר
7 ושלום הציבור. ראו, למשל: פרשת מיטראל [6], בעמ' 509-507.

8 ענייננו הוא בשני זוגות אלה: ביחיד ובכלל, ברשות היחיד וברשות הרבים. שני
9 הזוגות יוצרים ביניהם חיבורים אחדים, ומבין החיבורים האפשריים לא יעלה ספק
10 באשר לחיבורים אלה (בכפוף לחוק ולחוקה): ברשות היחיד לא יותר יחיד אחר ולא
11 יותר הכלל לכפות רצונו על היחיד. ברשות הרבים לא יותר יחיד אחד לכפות רצונו לא
12 על יחיד אחר ולא על רבים. השאלה שלענייננו נסבה על החיבור שבין היחיד לבין
13 הרבים ברשות הרבים, לאמור: האם קנו הרבים זכות לכפות על יחיד המצוי ברשות
14 הרבים מנהגות שמקורם בדת, לאמור לשלול מן היחיד המצוי ברשות הרבים את
15 זכותו לחופש, ולענייננו: לחופש מדת. בשאלה זו נגענו בפרשת מיטראל [6], ואמרנו
16 עליה דברים אלה (בעמ' 508):

17 "האינטרס שקנו שומרי מצוות משקלו הוא רב-עד-מכריע בביתם פנימה, וכל עוד
18 מבקשים הם דבר לעצמם; ככל שירחקו מביתם ויקרבו אל רשות הרבים – או אל
19 רשות היחיד של הזולת – או ככל שיבקשו לשלול דבר מן הזולת, כן יחלש כוחו של
20 אותו אינטרס, והרי כנגדו יעמדו אינטרסים של הזולת, ברשות הרבים או ברשות
21 היחיד שלו".

22 פירוש הדברים הוא, כי נטל כבד מוטל על הכלל מקום שמבקש הוא לשלול מן היחיד
23 הנמצא ברשות הרבים את זכותו ואת חופשו: לכפות על היחיד הנמצא ברשות הרבים
24 מנהגות שמקורם בדת".

25 בהקשר זה אציין כי העירייה אינה חולקת על כי המעוניינים להתפלל ברחבי העיר תל-אביב-
26 יפו ביום הכיפורים ולהגשים את זכותם לחופש דתי, רשאים להתפלל היכן שירצו. אין מחלוקת
27 בין הצדדים גם על כי העותרים והמעוניינים להתפלל ביום הכיפורים בהפרדה בין עזרת נשים
28 לעזרת גברים רשאים ויכולים להתפלל בכ-500 בתי הכנסת שבעיר שאותם פוקדים המוני בית
29 ישראל ביום הכיפורים, אשר ברובם נערכות התפילות בהפרדה כאמור. אולם העירייה חולקת
30 על הזכות הנטענת של העותרים להתפלל בכיכר דיזינגוף בהפרדה מגדרית תוך הצבת מחיצה
31 במרחב הציבורי, מחיצה שמעצם טיבה וטבעה נועדה לחצוץ ולמנוע מעבר ותנועה חופשיים

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 38202-09-23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) ואח' נ' תל אביב יפו

1 במרחב הציבורי, ולשמש גדר בין גברים לנשים במרחב הציבורי. מצאתי לאור כל האמור לעיל,
2 כי את זאת הדין אינו מתיר לעירייה לעשות.
3 52. איני סבורה גם שעלה בידי העותרים להראות כי מצוות התפילה תפגע אם העותרים לא יתפללו
4 באופן המבוקש על-ידם תוך הפרדה במרחב הציבורי על בסיס מגדרי המהווה הפליה אסורה,
5 בכיכר דיזינגוף, שאינה נמנית על המקומות הקדושים ליהודים. ראו והשוו: חוק השמירה על
6 המקומות הקדושים, התשכ"ז-1967 ותקנות השמירה על מקומות קדושים ליהודים, התשמ"א-
7 1981. התפילה שכלעצמה כמובן לא הוגבלה, הפרדה מגדרית באמצעים פיזיים לא הותרו על-
8 ידי העירייה.

9 53. אוסיף כי וודאי שהמתפללים אינם מכשול, ותפילותינו אינן מכשול אף לא בעיני העירייה, ולא
10 יפה לטעון כך כנטען על-ידי העותרים. במיוחד לא בימים שגם בהם אנו חוזרים ומבקשים
11 שלום, טובה וברכה, חיים, חן וחסד, צדקה ורחמים ומבקשים להתברך כולנו כאחד.

12 סוף דבר

13 54. מצאתי לאור כל האמור לעיל לדחות את העתירה.

איני עושה צו להוצאות ברוח ימות הפיוס שלפתחו של יום הכיפורים.

ניתן היום, ו' תשרי תשפ"ד, 21 ספטמבר 2023, בהעדר הצדדים.

רזים מרציה

הדס עובדיה, שופטת

17

18

19

20